

EU-valet 2014

50 krav

på EU:s konsumentpolitik

**Sveriges
Konsumenter**

Innehåll

- A.** Inledning
- B.** Övergripande krav
- C.** Livsmedel
- D.** Finansiella tjänster
- E.** Hälsa
- F.** Energi
- G.** Digitala tjänster



A. Inledning

Matens säkerhet. Bankernas avgifter. Mobiltelefonivillkoren. Integritet på nätet. Passagerarrättigheter. Kemikalier i produkter. Falsk reklam och fula säljmetoder. Lösningar på många av de problem som vi idag möter beslutas på EU-nivå.

Dessa beslut berör oss direkt i vår vardag. Det är faktiskt så att en klar majoritet av alla lagar som berör oss konsumenter fattas inom EU.

I maj 2014 är det val till Europaparlamentet. I och med att det är så viktiga beslut som fattas är det också viktigt att de politiker som väljs in kommer att arbeta för konsumenternas bästa och inte i första hand för mer kommersiella intressen.

Att värna EU:s 500 miljoner konsumenter är nödvändigt för att få den inre marknaden ska fungera. Det krävs balans i styrka och rättigheter mellan dem som producerar och säljer och dem som köper och konsumerar.

Det här dokumentet samlar de krav som Sveriges Konsumenter ställer på de nyvalda parlamentarikerna. Det är indelat i Övergripande krav och sedan på våra fem prioriterade sakområden. Vi hoppas att du som kandidat stödjer våra krav och driver dem i Europaparlamentet om du blir vald. Vi hoppas att ni väljare som läser detta bidrar till att det blir ett tryck på det nya parlamentet att värna konsumenternas intressen.

EU-valet är viktigt för konsumenterna. När många har vaga begrepp om vad EU betyder i vardagen ger maten, bankerna, kemikalierna och övriga vardagsfrågor en chans att visa konkret hur unionen av 28 länder påverkar oss och vad valet egentligen handlar om. Om konsumentfrågorna lyfts och drivs i valet underlättar det för väljarna att ta ställning – och kan bidra till att öka intresset för valet och valdeltagandet. Detta är en möjlighet – för dig som kandidat. Och för den europeiska demokratin.

Vi hänvisar också till BEUC:s valmanifest. Den europeiska konsumentorganisationen BEUC är den enda part som samlar det breda konsumentintresset i hela Europa. BEUC följer arbetet i såväl Kommissionen som i Parlamentet och i Ministerrådet och driver på för att besluten ska fattas med konsumenternas bästa för ögonen. De följer också upp hur parlamentariker och partier röstar i olika frågor. BEUC har tagit fram ett valmanifest inför årets val till Europaparlamentet. Bakom det står 41 konsument-organisationer i 31 länder. Sveriges Konsumenter är aktiv medlem i BEUC och har varit med om att arbeta fram manifestet.



B. Övergripande krav

På en global marknad krävs allt mer internationella lösningar för konsumentskydd. EU som världens största marknad bör vara ledande för att hitta lösningar för den inre marknaden men även för internationella lösningar.

De åtta grundläggande konsumenträttigheterna, antagna av FN, är grunden för konsumentrörelsens krav på politiken. Sveriges Konsumenter anser att det krävs en balans i styrka mellan marknadens parter, alltså konsumenter och näringsliv, där konsumentpolitiken ska bidra till starka, kunniga och medvetna konsumenter. Ett starkt rättsligt skydd är grunden men konsumentpolitik är betydligt mer än så. Den ska ge alla konsumenter möjlighet att göra medvetna val och att agera aktivt på marknaden. Valfriheten innebär fördelar, men har också medfört att många upplever att kunskap och tid inte räcker till.

Sveriges Konsumenter arbetar för att konsumentpolitiken ska bidra till en hållbar samhällsutveckling. Men omvänt måste grundläggande konsumenträttigheter vara uppfyllda för att konsumenter ska kunna konsumera hållbart.

Hållbar utveckling

- Utveckla EU:s styrmedel för att underlätta för konsumenter att göra enkla och hållbara val, som EU-blomman, EU-ekologiskt, energidesign och energimärkningen.**
- EU:s rapporteringsregler för företag måste ställa högre krav på hållbarhetsredovisning och upphandlingsreglerna skärpas.** Detta för att stärka och öka företagets hållbarhetsansvar. Ett sådant arbete kan med fördel utgå från ISOs standard för socialt ansvarstagande, ISO 26000 och GRI Global Reporting Initiative.

Konsumentens rättigheter

- Stärk konsumentens möjligheter att göra välinformerade val** genom harmoniserade informationskrav på miniminivå i all EUs konsumentskyddande lagstiftning. Dessa ska omfatta krav på tydlighet och på generell begriplighet även för utsatta grupper.
- Inkludera utsatta konsumentgruppers behov i all EU-lagstiftning och ställ krav på tillgänglighet i all EU:s verksamhet och program.** Att inte ge konsumenten lika villkor är en allvarlig form av diskriminering.
- Sätt konsumentnyttan i fokus när energi-, tele- och andra marknader omregleras** Utred konsekvenserna för konsumenterna på förhand mer grundligt än vad som tidigare gjorts.

- Alternativ tvistlösning (ADR/ODR) måste genomföras i hela EU med tillräckliga resurser** för att konsumenterna ska kunna få sina rättigheter tillgodosedda (inte bara ha rätt utan även få rätt) som konsument.
- Genomför gemensamma konsumentskyddande regler för grupptalan i hela EU.**
- Förbättra grundskyddet för konsumenterna vid ursprungligt fel i varan**, med bland annat längre garanti- och reklamationsstider.
- Stärk resenärernas rättigheter i EU, såväl för flyg, tåg och båt.** Nuvarande regler uppmuntrar inte i tillräckligt hög utsträckning till skärpning.
- Inför en generell lagstiftning för tjänsters säkerhet.** Många konsumenter skadas av undermålig säkerhet. Områden utan specifik lagstiftning behöver omfattas av en generell lagstiftning om tjänsters säkerhet.
- Ge skaderapportering tillräckliga resurser** för att kunna bidra till säkrare produkter och tjänster i EU.
- Konsumentskydd som utvecklats under årtionden får inte försvagas som ett resultat av det transatlantiska frihandelsavtalet, TTIP.** Förhandlingar måste ske så öppet som möjligt och i nära dialog med konsumentrörelsen.

Marknadsföring

- Skärp EU-reglerna om otillbörliga affärsmetoder när det gäller marknadsföring som använder "greenwash/bluewash".**

Forskning

- Stärk den idag underdimensionerade konsumentforskningen** genom omprioriteringar inom EU:s forskningsprogram.

Upphandling

- Stärk EU:s upphandlingsregler och utveckla standarder för hållbar och tillgänglig upphandling.** Betydelsen av upphandling som drivkraft för en hållbar samhällsutveckling är central och i vissa fall nödvändig för att tillgodose konsumentens intressen.

Representation

- Konsumenternas inflytande måste garanteras** genom att EU:s resurser för konsumentföreträdare säkerställs långsiktigt.
- Förstärk EUs resurser till stöd för konsumentrepresentation i standardiseringen.**

C. Livsmedel

Konsumenterna måste garanteras säkra och hälsosamma livsmedel genom ett hållbart jordbruk och en stabil livsmedelsförsörjning. Alla konsumenter har rätt till fullständig information om maten och reglerna på EU:s inre marknad måste leda till ett utbud av högkvalitativa livsmedel på en marknad med väl fungerande konkurrens. Oavsett förutsättningar ska alla konsumenter ha tillgång till livsmedel som produceras på ett hållbart sätt – miljö- och hälsomässigt men även ur sociala, ekonomiska och djuretiska perspektiv.

Livsmedel och hållbar utveckling

- EU:s jordbruksstöd (CAP) måste tydligt inriktas på hållbar jordbruksproduktion** och ha ett tydligare konsumentperspektiv genom successivt stärkta kriterier. Ett stöd till kollektiva nyttigheter som miljöåtgärder, biologisk mångfald och ekologisk produktion med utgångspunkt i ett hållbart jordbruk är den enda försvarbara användningen av skattemedel till jordbruk.
- Fullständig innehållsmärkning och ursprungsmärkning** på livsmedel i EU är nödvändigt för konsumentens möjlighet till aktiva val.

Livsmedel och hälsa

- Förbud marknadsföring av ohälsosam mat till barn inom EU.**
- EU:s sanering av otillbörliga hälsopåståenden måste leda till att konsumenterna får korrekt och relevant information.** Marknadsföring av livsmedel utifrån ett hälsoperspektiv får inte vara vilseledande och inte heller ta fokus från betydelsen av en balanserad och omväxlande kost.
- Skärp EU:s regler för användning av antibiotika i djurhållningen och minska behovet av antibiotika genom ett förbättrat djurskydd.** Användning av antibiotika i djurhållning måste minimeras. Antibiotika i förebyggande syfte måste stoppas omedelbart.

Dagligvaruhandeln och tillgänglighet

- EU måste särskilt uppmärksamma konkurrensproblemen på livsmedelsmarknaden.** Livsmedel är inte vilken vara som helst och därmed måste den marknaden ges särskild prioritet i konkurrensmyndigheternas arbete.

Livsmedelsinformation

- EU:s märkningsregler för ursprung för kött och köttprodukter måste utformas i linje med reglerna för nötkött** och utgå från var djuret är fött, uppfött och slaktat. Märkning av ursprung ska även omfatta mjölkprodukter. Märkningen måste utvidgas till restaurang och storkök.

D. Finansiella tjänster

Konsumenterna behöver en stabil finansiell marknad som levererar finansiella tjänster motsvarande konsumenternas behov. Fortfarande är många av EU:s 500 miljoner konsumenten särskilt utsatt när det gäller finansiella tjänster. Vad som krävs är tjänster som verkligen fungerar och ger konsumenterna den trygghet som behövs för att planera sina liv oavsett om det handlar om sparande, pension eller bostad.

Marknaden för betalningsmedel förändras snabbt. Konsumenten intressen måste skyddas så att nya betaltjänster är säkra och inte hotar konsumentens integritet. Samtidigt måste konsumenten garanteras bättre konkurrens för kortbetalningar och kontantbetalningar måste fortsatt vara ett alternativ för köp av dagliga allmännyttiga tjänster.

Finansiell stabilitet

- Garanterar konsumenten insättningsgarantier för sina sparmedel.**
- Se till att bankväsendets kapitaliseringsgrad säkerställer stabila finansiella marknader för Europas konsumenter.** Efter tider av finansiell oro är det nödvändigt att tillförsäkra stabila finansiella institutioner i EU.

Betalningsmedel

- Underlätta för konsumenten att själv välja betalningsätt och tillse att kostnader för betalningstjänster minimeras.** För dagliga nödvändighetstjänster bör kontant betalning fortsatt vara ett enkelt alternativ för konsumenten.

Finansiell rådgivning

- Sanera marknaden från provision vid finansiell rådgivning** genom strängare och tydligare EU-regler i kombination med tillsyn och fungerade sanktionssystem.

Byte av bank

- Underlätta byte av bank genom att införa nummerportabilitet** i EU – alltså möjligheten att behålla sina kontonummer vid bankbyte.



E. Hälsa

EU-beslutens påverkan på konsumentens hälsa ökar. Förutom initiativen om hälso- och sjukvård samt läkemedel och medicintekniska produkter är det viktigt att konsumentpolitiken generellt bidrar till folkhälsan, till exempel genom regler om marknadsföring, kemikalierregler, hälsopåståenden, livsmedelsmärkning o s v.

Hälsa är en integrerad del av en hållbar samhällsutveckling och konsumenten intresse för hälsofrågor bör utnyttjas som ett medel att öka konsumentens engagemang och ansvarstagande för en hållbar samhällsutveckling.

Kemikalier

- Skärp EUs kemikalielagstiftning och komplettera den med krav på kemikalier i konsumentprodukter.** Utgå från försiktighetsprincipen och skapa en effektiv tillsyn. Det gäller även nanopartiklar.
- Satsa betydligt mer forskningsmedel på riskerna med kombinationseffekter** ("cocktaileffekter") vad gäller kemikalier.
- Förbjud hormonstörande ämnen i alla konsumentprodukter.** Sådana ämnen är ett hot mot vår hälsa och möjlighet till fortplantning.
- Inför ett omfattande regelverk för nanoteknologi inom livsmedelsområdet baserat på riskvärdering.** Innan en nanopartikelns effekt är kartlagt måste försiktighetsprincipen råda.

Antibiotika

- Inför gemensamma och strängare regler för användningen av antibiotika inom EU.** Förskrivningen av antibiotika varierar kraftigt i EU. Gemensamma regler behövs för att motverka överförskrivningen av antibiotika. Överanvändning av antibiotika som resultat av bl a dålig djurhållning, ökad behandling av sällskapsdjur, dålig hygien, kosmetiska operationer och mer allmän överförskrivning inom vården riskerar att minska möjligheterna att bota infektioner.

Medicintekniska produkter

- Alla medicintekniska produkter måste ha en tydlig positiv effekt för patienten för att få tillhandahållas på marknaden.** Företagen måste tydligt kunna påvisa att en teknik eller metod är säker innan den sätts på marknaden. Hälsomyndigheter måste ges tydligt marknadskontrollansvar för att tillförsäkra att nya hälsotjänster och medicintekniska produkter inte riskerar skador.

Marknadsföring

- Förbjud helt reklam för ohälsosam mat till unga.** Det kommersiella trycket på barn och ungdomar vad gäller så kallad skräpmat är stort, vilket bidrar till övervikt och fetma.



F. Energi

Tillgången på energi och energimarknadernas utveckling påverkar konsumentens vardag och utgifter i hög utsträckning. Förutom hemmets energiräkningar har tillgång och pris på energi effekter på priset på i stort sett allt vi konsumerar. Samtidigt måste energiförsörjningen bära sina långsiktiga kostnader och den i stort ohållbara energikonsumtionen i EU måste ställas om snabbt.

En hållbar energikonsumtion måste bli en möjlighet för alla konsumenter. För det krävs effektiva styrmedel. Kortsiktiga kostnadsökningar som är ofrånkomliga vid en snabb omställning innebär att åtminstone utsatta energikonsumenter behöver särskilda insatser. Konsumenten bör uppmuntras att bidra till en hållbar energikonsumtion genom stimulans av energiinvesteringar och produktion av energi i liten skala.

En fungerande energimarknad i EU

- Garanterar Europas konsumenter väl fungerande elmarknader.** De behöver utvecklas för att säkerställa en god tillgång till energi.

Hållbara energilösningar

- Skärp energieffektiviseringskraven på flera områden och för fler produktgrupper inom EU.** Energieffektivisering måste ta hänsyn till konsumenternas behov, möjligheter och betalningsmöjligheter.
- Stimulera långsiktigt användning av förnyelsebar energi.** Endast genom långsiktiga spelregler på energimarknaden kan efterfrågan på förnyelsebar energi säkerställas.
- Utvidga ekodesignreglerna – som säger att produkter ska vara miljöanpassade från början - till nya områden och skärp kraven.** Strikta och omfattande energidesignregler har visat sig mycket effektiva för att minska energikonsumtionen.
- Revidera EU:s energimärkning så att den går tillbaka till grundmodellen "a-g" samt med en tydlig angivelse av en relevant absolut energiångivelse.** Energimärkning är ett viktigt instrument för konsumentens möjlighet att välja energismart.

Elbilar

- Fastställ gemensamma standarder för elbilers laddstationer.** För att elbilsförsäljningen ska ta fart krävs att laddstationer får en enhetlig standard.

G. Digitala tjänster

Det digitala samhället är det "nya normala" för en stor del av Europas konsumenter. Det innebär stora fördelar men samtidigt begränsas konsumenternas rättigheter ofta på nätet. Nya problem kopplade till digitala rättigheter och integritet uppstår. Konsumenten behöver tydliga digitala rättigheter och tillgång till tvistlösning vid handel över gränserna.

Digitala tjänster på nätet måste utformas så att alla konsumenter kan ta del av dem. Det handlar om att göra nätet tillgängligt för olika grupper genom "tillgänglig design" men även om initiativ för att underlätta för konsumenter att ta till sig den nya tekniken. För särskilt betydelsefulla samhällsnyttiga tjänster måste även de traditionella sätten att konsumera icke-digitalt upprätthållas för de konsumenter som inte kan eller ha valt att ta del av den digitala samhällsutvecklingen.

Nätneutralitet

- Inför "nätneutralitet" och se till att vertikalt ägande inte innebär en maktkoncentration som begränsar och blockerar tjänster på Internet.** EU bör se internet som en allmännyttig tjänst och ta fram regler som skyddar konsumenten från otillbörliga metoder i synnerhet från företag i dominant ställning.

Digitala rättigheter och konsumentens skydd

- Konsumentskyddet för digitala tjänster och produkter måste moderniseras och kompletteras för att ge konsumenten ett gott skydd.** Konsumentens särskilda utsatthet på nätet måste beaktas.
- Breda konsumenttjänster av allmännyttig karaktär måste regleras särskilt i EU-lag** och dessutom prioriteras i marknadskontrollarbetet. Det gäller inte minst dominerande aktörers tjänster som t ex Google eller Facebook.

Integritet

- Förstärk regelverket för konsumentens personuppgifter, integritet m m** bland annat genom en dataskyddsförordning utifrån ett konsumentperspektiv. Konsumenter ska inte behöva uppges mer än nödvändiga uppgifter vid handel på nätet och uppgifterna ska skyddas mot intrång och försäljning till tredje part.
- Garantera konsumenternas makt över sin egen data** så att konsumenter alltid kan radera och ta med sig sina personuppgifter från digitala tjänster ("rätten att glömmas"). Dessa ska inte kunna användas fortsättningsvis och konsumenten ska kunna använda den samlade informationen för eget bruk eller hos en ny tjänsteleverantör.

Avtal

- Stärk konsumentskyddet i EU mot oskäligen avtalsvillkor på nätet.** Konsumenter måste kunna förstå och ges rimliga avtalsvillkor för tjänster på nätet. Friskrivningar och för tjänsten ej nödvändiga villkor skall anses oskäligen. Samarbetet i EU mellan kontrollmyndigheterna behöver utvecklas för att stärka konsumentens situation på nätet.)

Tillgänglighet och utveckling

- Ser till att reglerna om tillgänglighet på internet fungerar i praktiken, bli genom tillgänglighetskrav på EU:s verksamhet och de projekt som finansieras med EU-medel.** Detta för att värna funktionshindrade och mindre vana användare.
- Avskaffa roaming för telefoni och bredband.** Priser för roaming står inte i proportion med kostnaderna och hindrar bredbandsutvecklingen i Europa. Dessutom måste alla konsumenter garanteras en möjlighet till bredbandshastigheter som möjliggör deltagande i IT-samhället oavsett bostadsort.



Sveriges Konsumenter är en oberoende, partipolitiskt obunden paraplyorganisation med 28 medlemsorganisationer samt enskilda medlemmar. Målet är ökad konsumentmakt och att politiker, näringsliv och myndigheter alltid ska ha konsumenternas bästa för ögonen. Sveriges Konsumenter arbetar med påverkan och opinionsbildning, både nationellt och internationellt, och ger ut tidningen Råd & Rön och nyhetsbrevet KonsumentMakt.

I denna valplattform finns 50 av de krav på EU:s konsumentpolitik som Sveriges Konsumenter driver. En stark konsumentpolitik är en fråga om demokrati och rättvisa och en förutsättning för en väl fungerande marknad.

**Sveriges
Konsumenter**